

Ψηφιακοί πόροι για την Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Μητρούση Ευδοξία, συντονίστρια του ψηφιακού εμπλουτισμού για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, εκπαιδευτικός ΠΕ02, υποψήφια διδάκτορας κλασικής φιλολογίας

Κοντούλα Ουρανία, μέλος της ομάδας εμπλουτισμού για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, εκπαιδευτικός ΠΕ02, ΜΔΕ Παιδαγωγικής

γλῶσσαν νωμῶν

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNL)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Περιεχόμενα

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	2
1. Επίπεδα εμπλουτισμού των διαδραστικών σχολικών βιβλίων	2
2. Χαρακτήρας των ψηφιακών πόρων εμπλουτισμού.....	5
3. Κωδικοποίηση ψηφιακών πόρων εμπλουτισμού (εικονίδια)	6
4. Ψηφιακοί πόροι του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.....	7
5. Μεταδεδομένα και τρόποι αναζήτησης στο Φωτόδεντρο	9
Αναζήτηση ανά συλλογή	9
Αναζήτηση ανά θεματική περιοχή	10
Αναζήτηση ανά τύπο αντικειμένου.....	10
Αναζήτηση με φίλτρα	11
Αναζήτηση με ελεύθερο κείμενο στο πεδίο αναζήτησης.....	11
II. Παραδείγματα ψηφιακού εμπλουτισμού.....	12
1. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου Ενότητα 3 ^η : Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων.....	12
2. Αρχαία Ελληνικά (ΜΤΦΡ.) Ομηρικά έπη Οδύσσεια Α΄ Γυμνασίου: 8 ^η ενότητα: ε 165-310.....	16

γλώσσαν νιμίαν

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNL)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Επίπεδα εμπλουτισμού των διαδραστικών σχολικών βιβλίων

Η ψηφιακή διαμόρφωση των σχολικών εγχειριδίων, όπως προτάθηκε και υλοποιήθηκε από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ), με στόχο τη διαλειτουργική χρήση του περιεχομένου τους από την εκπαιδευτική πύλη του «[Ψηφιακού Σχολείου](#)», περιλαμβάνει:

- την ηλεκτρονική επεξεργασία των σχολικών εγχειριδίων
- την κατάτμησή τους σε μαθησιακούς πόρους - σε αρχεία μορφής html
- τη σήμανσή τους (την περιγραφή τους με τιμές μεταδεδομένων)

Για τον ψηφιακό εμπλουτισμό των βιβλίων της *Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας* αξιοποιήθηκε το υλικό που παρέχουν υποστηρικτικά οι Τεχνολογίες Πληροφόρησης και Επικοινωνιών (ΤΠΕ):

- λογισμικά πρακτικής και εξάσκησης για την αποτελεσματικότερη αφομοίωση τύπων και δομών του λόγου.
- λογισμικά επεξεργασίας κειμένου, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν (ιδιαίτερα στον διαδραστικό πίνακα) ως ένα βασικό εργαλείο εκμάθησης της γλώσσας και ενίσχυσης των αναγνωστικών και γλωσσικών ικανοτήτων των μαθητών.
- αρχαιογνωστικοί δικτυακοί τόποι (σώματα ΑΕ κειμένων και μεταφράσεων, λεξικά γλωσσικά και εγκυκλοπαιδικά της ΑΕ γλώσσας και γραμματείας, εγχειρίδια γραμματικής και σύνταξης, σχόλια πραγματολογικού και ερμηνευτικού τύπου, γραμματολογικές πληροφορίες, μελέτες, αρχαιολογικό εικονογραφικό υλικό, χάρτες, βάσεις δεδομένων, βιβλιογραφικοί κατάλογοι κ.ά.) που λειτουργούν ως ψηφιακές βιβλιοθήκες, που εξασφαλίζουν άμεση πρόσβαση σε άφθονες γραμματειακές και αρχαιολογικές πηγές.
- ανοιχτά διερευνητικά περιβάλλοντα.

Στο πλαίσιο της γόνιμης αξιοποίησης του παραπάνω υποστηρικτικού υλικού που παρέχουν οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) ακολουθήθηκαν τρία επίπεδα διαμόρφωσης των «διαδραστικών» βιβλίων. Συγκεκριμένα, στο πρώτο επίπεδο επιλέχθηκαν εσωτερικοί και εξωτερικοί πόροι εμπλουτισμού. Σε ένα δεύτερο επίπεδο προστέθηκε εκπαιδευτικό υλικό με μορφή «μετασελίδων» και ψηφιακών πόρων του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Τέλος, στο τρίτο επίπεδο προτάθηκαν εναλλακτικές διαδρομές και κωδικοποίηση των μεταδεδομένων. Ο τρόπος με τον οποίο συνδέθηκαν οι ψηφιακοί πόροι εμπλουτισμού ήταν η δημιουργία υπερσυνδέσεων (hyperlinks) που τοποθετήθηκαν στο html του σχολικού βιβλίου. Έτσι, ανάλογα με το είδος του πόρου εμπλουτισμού έχει εισαχθεί υπερσύνδεσμος είτε απευθείας πάνω στη λέξη ή σε εικονίδια, ενδεικτικά του τύπου του μαθησιακού αντικειμένου που αντιπροσωπεύει ο πόρος εμπλουτισμού.

Πιο αναλυτικά, **στο πρώτο επίπεδο** προστέθηκαν μόνο σύνδεσμοι στους επιπλέον ψηφιακούς πόρους, το περιεχόμενο των οποίων βρίσκεται, στο μεγαλύτερο ποσοστό του, στην πύλη του «[Ψηφιακού Σχολείου](#)». Οι πρόσθετοι αυτοί πόροι, που μπορούν να αξιοποιηθούν διδακτικά, αφορούν σε:

- **Εποπτικό υλικό:** εικονογραφικό υλικό, ιστοσελίδες, χάρτες, βίντεο, προσομοιώσεις, εφαρμογές κτλ.
- **Παράλληλα κείμενα** της ΑΕ και ΝΕ γραμματείας,
- **Εργαλεία:** βιβλία αναφοράς (γραμματική, συντακτικό, ιστορία της αρχαίας και νέας ελληνικής γραμματείας, λεξικά) που έχουν μετατραπεί σε δυναμικά ψηφιακά περιβάλλοντα, βιβλία συμπληρωματικού υλικού, γλωσσάρια, σώματα κειμένων κ.ά.

Γενικός στόχος του υλικού των πρόσθετων ψηφιακών πόρων είναι να:

- να προσφέρει πρόσθετες πληροφορίες
- να βοηθήσει στην κατανόηση της ενότητας προς επεξεργασία
- να επιτρέψει στους μαθητές να προσεγγίσουν διαφορετικά το θέμα που εξετάζουν
- να μπορέσει να αξιοποιηθεί δημιουργικά από τους/τις εκπαιδευτικούς και από τους μαθητές/τριες σε τυχόν εργασίες που θα τους ανατεθούν.

Στο δεύτερο επίπεδο του ψηφιακού εμπλουτισμού δόθηκε βαρύτητα στους ειδικούς στόχους της διδασκαλίας ανά τάξη, προκειμένου να αποφευχθεί μια αθροιστικού τύπου διαχείριση του παρεχομένου στο πρώτο επίπεδο ψηφιακού υλικού. Μέρος του υλικού που συγκεντρώθηκε στο πρώτο επίπεδο αξιοποιείται προς ενίσχυση των δραστηριοτήτων που προτείνονται στο σχολικό εγχειρίδιο, των διδακτικών επισημάνσεων και πρόσθετων ασκήσεων που υπάρχουν στο βιβλίο του εκπαιδευτικού. Διαμορφώνεται, έτσι, ένα πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό (μετασελίδες και ψηφιακοί πόροι του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας) που κρίνεται αναγκαίο για το μάθημα. Το υλικό των μετασελίδων έχει ήδη διαμορφωθεί κατά την επεξεργασία των ενοτήτων και είναι αναρτημένο στο [«Φωτόδεντρο»](#), ενώ στο ηλεκτρονικό βιβλίο υπάρχει ο δεσμός προς αυτό. Πρέπει να σημειωθεί εδώ πως οι ψηφιακοί πόροι του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας που διατίθενται στο ψηφιακό περιβάλλον [«Ψηφίδες](#) για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση» θα συνδεθούν με το Ψηφιακό Σχολείο στο άμεσο μέλλον. Στόχος των ιστοσελίδων (μετασελίδων) που προτείνονται σε επιλεγμένα σημεία των ηλεκτρονικών εγχειριδίων είναι να παρουσιάσουν συγκεντρωμένο υλικό που αφορά σε ένα θέμα που θίγεται είτε στο επίπεδο της διερεύνησης γλωσσικών φαινομένων είτε στο επίπεδο της πραγματολογικής διερεύνησης των προς εξέταση θεμάτων, καθώς και στο επίπεδο της πραγμάτευσης θεματικών για προβληματισμό, έρευνα και παραγωγή λόγου. Επισημαίνεται, τέλος, πως οι συγκεκριμένες μετασελίδες δεν αποτελούν έτοιμα σενάρια ή δραστηριότητες, αλλά παρέχουν υλικό και ενίοτε οδηγίες χρήσης ψηφιακών περιβαλλόντων και εργαλείων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σεναρίων και δραστηριοτήτων που θα επιλέξει να οργανώσει ο/η εκπαιδευτικός.

Στο τρίτο επίπεδο ψηφιακού εμπλουτισμού υλοποιήθηκε η κωδικοποίηση με μεταδεδομένα / όρους σήμανσης του υπάρχοντος μαθησιακού υλικού (σχολικά εγχειρίδια) καθώς και του πρόσθετου ψηφιακού υλικού που βρίσκεται στην πύλη του «Ψηφιακού Σχολείου». Οι μαθητές/τριες και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναζητήσουν τις 95 μετασχολιασμένες μετασελίδες που αφορούν στο μάθημα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στο [Φωτόδεντρο](#), τον *Εθνικό Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου*.

2. Χαρακτήρας των ψηφιακών πόρων εμπλουτισμού

Σχετικά με τον χαρακτήρα των προτεινόμενων ψηφιακών πόρων που επιλέχθηκαν και αξιοποιήθηκαν κατά τον εμπλουτισμό των ψηφιακών σχολικών εγχειριδίων πρέπει να υπογραμμιστεί πως αυτοί έχουν ενδεικτικό και όχι δεσμευτικό χαρακτήρα. Δεν αποτελούν επιπλέον διδακτέα ύλη, αλλά ο/η εκπαιδευτικός έχει την ελευθερία να αναπλαισιώνει το προτεινόμενο υλικό σε έναν στενότερο ή ευρύτερο διδακτικό σχεδιασμό των αντίστοιχων διδακτικών ενοτήτων. Ο τρόπος αξιοποίησής τους εξαρτάται από το σενάριο ή τη δραστηριότητα στην οποία θα ενταχθούν. Δεν εξαντλούν το διαθέσιμο υλικό για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει διαφορετικούς πόρους, από διαφορετικές πηγές, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/τριών, τον παιδαγωγικό του προσανατολισμό και τη μαθησιακή και διδακτική του/της στοχοθεσία, έχοντας ταυτόχρονα υπόψη του και τους γενικούς και ειδικούς διδακτικούς στόχους όπως αυτοί παρατίθενται στο [ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα](#) (ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ) για τη διδασκαλία της αρχαία ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στο Γυμνάσιο και Λύκειο.

3. Κωδικοποίηση ψηφιακών πόρων εμπλουτισμού (εικονίδια)

Στα εμπλουτισμένα ψηφιακά σχολικά εγχειρίδια οι μαθητές/τριες και οι εκπαιδευτικοί θα συναντήσουν κάποια εικονίδια και γι' αυτό θεωρήθηκε σκόπιμο να δοθεί ο παρακάτω πίνακας που περιλαμβάνει τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν για τον εμπλουτισμό των βιβλίων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας καθώς και το τι σημαίνει κάθε εικονίδιο.

Εικονίδιο	Τύπος αντικειμένου
	Κείμενο
	Ήχος
	Βίντεο
	Εικόνες
	Βικιπαίδεια
	Εξωτερική δικτυακή πηγή
	Εσωτερικό αρχείο (Ψηφιακό Σχολείο)
	(Ανοιχτή/ερευνητική) δραστηριότητα, διερεύνηση, εννοιολογικός χάρτης, μετασελίδα
	Βοήθεια, Πληροφορίες

4. Ψηφιακοί πόροι του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας

Οι ψηφιακοί πόροι του ΚΕΓ ([ψηφίδες για την αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία](#)) που θα συνδεθούν με το Ψηφιακό Σχολείο στο άμεσο μέλλον και αφορούν στη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας περιλαμβάνουν τη ψηφιακή αρχαιοθήκη, σώματα κειμένων, εργαλεία, πολυμεσικούς πόρους, μελέτες, ψηφιακά μέσα-σενάρια και διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών και οδηγούς-πηγές. Το υλικό αυτό λειτουργεί συμπληρωματικά με το ήδη διαθέσιμο υλικό στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#).

Πιο συγκεκριμένα, οι ψηφιακοί πόροι που θα αποτελέσουν χρήσιμες αρχαιογνωστικές και αρχαιολογικές πηγές για τη διδασκαλία του μαθήματος των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο ή από μετάφραση σε όλες τις τάξεις της Δευτεροβάθμιας αλλά και Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι:

- [Πυξίς: Ψηφιακή Αρχαιοθήκη](#)
- [Μνημοσύνη: Ψηφιακή Βιβλιοθήκη](#)
- [Ανθολογία ΑΕ Γραμματείας](#)
- [Ανθολογία Λυρικής Ποίησης](#)
- [Ανθολογία Επιγραφών](#)
- [Αρχαιομυθη Λογοτεχνία](#)
- [Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας](#)
- [Κατάλογος Ρηματικών Τύπων](#)
- [Λεξιλόγιο Αττικής Πεζογραφίας](#)
- [Αρχαιογνωσία & Αρχαιολογσία](#)
- [Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός για την ΑΕ Γραμματεία](#)
- [Αριάδνη: Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας](#)
- [Αρχαία Μακεδονία](#)

Ενισχυτικά για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από πρωτότυπο και μετάφραση, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει τον «[Πρωτέα](#)». Πρόκειται για μια βάση δεδομένων με 2.000 περίπου εκπαιδευτικά σενάρια για τα μαθήματα της νεοελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας και της αρχαιοελληνικής γλώσσας και γραμματείας (Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο). Τα σενάρια αυτά συντάχθηκαν από ομάδα εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε διάφορες σχολικές μονάδες σε όλη την επικράτεια και εφαρμόζονται από τους ίδιους και συναδέλφους τους στη σχολική τάξη. Τέλος, βοηθητικό εργαλείο για τους/τις εκπαιδευτικούς αποτελούν και οι [μελέτες](#) που αφορούν στο μεταφραστικό έργο του Ι.Θ. Κακριδή καθώς στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και τη Διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών Διεθνώς.

γλώσσαν νιμίαν

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΑΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNL)

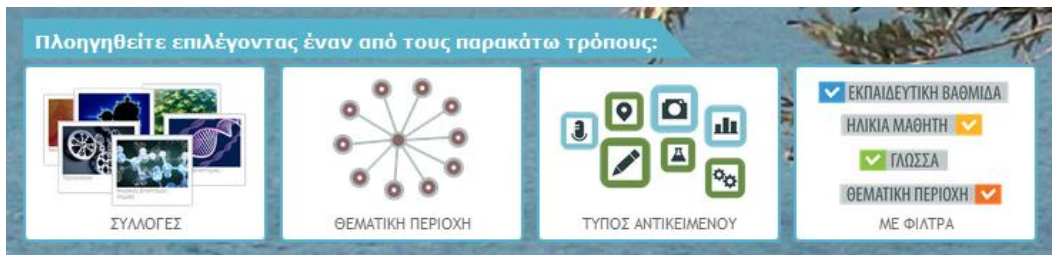

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5. Μεταδεδομένα και τρόποι αναζήτησης στο Φωτόδεντρο

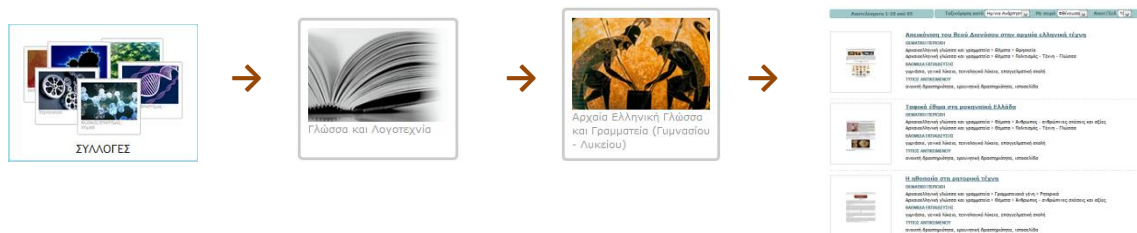
Όλα τα μαθησιακά αντικείμενα που έχουν δημιουργηθεί για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο πλαίσιο του Ψηφιακού Σχολείου είναι αναρτημένα στο [Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων](#), το ένα από τα έξι αποθετήρια της [συλλογής του Φωτόδεντρο](#).

Η αναζήτηση των «μετασελίδων» στο Φωτόδεντρο μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους:

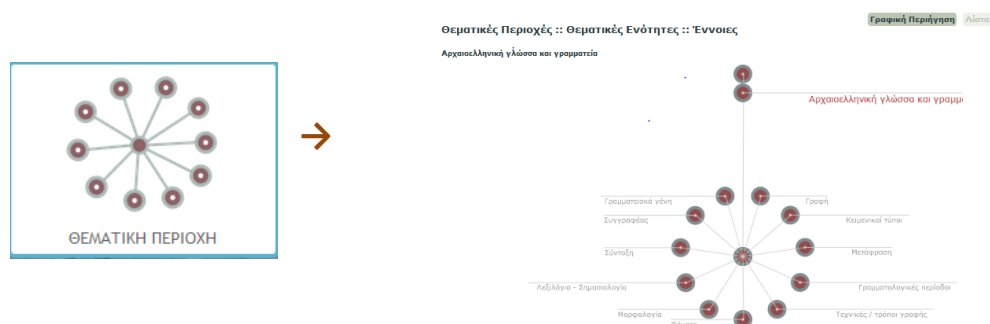
Αναζήτηση ανά συλλογή

Από την αρχική σελίδα του ψηφιακού σχολείου επιλέγουμε «Φωτόδεντρο-Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων και στη συνέχεια από τις «Συλλογές» επιλέγουμε την ενότητα «Γλώσσα και Λογοτεχνία». Μετά από τις υποσυλλογές επιλέγουμε «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (Γυμνασίου – Λυκείου)». Θα μας εμφανιστούν τότε οι 95 μετασελίδες, που αποτελούν πρόσθετο ψηφιακό υλικό για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο και τη μετάφραση.

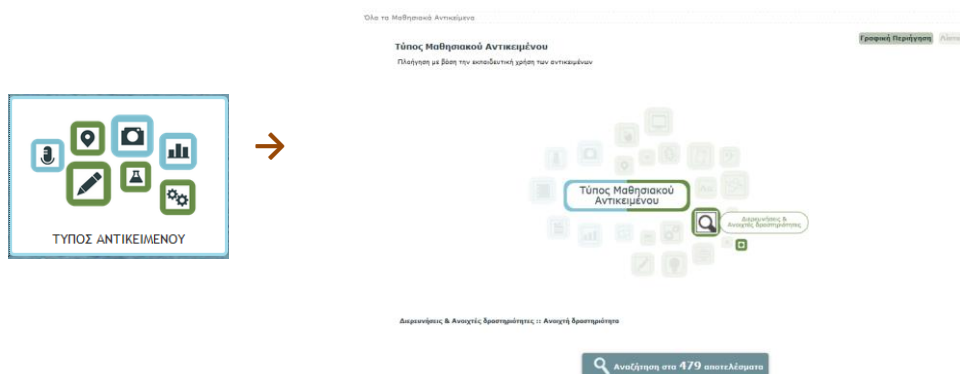
Αναζήτηση ανά θεματική περιοχή

Από την αρχική σελίδα του ψηφιακού σχολείου επιλέγουμε «Φωτόδεντρο-Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων και στη συνέχεια επιλέγουμε τη «Θεματική περιοχή». Από τις θεματικές περιοχές θα επιλέξουμε «Αρχαιοελληνική γλώσσα και γραμματεία» και θα μας εμφανιστούν οι επιμέρους υποκατηγορίες στις οποίες έχουν ενταχθεί οι αντίστοιχες μετασελίδες. Οι περισσότερες μετασελίδες είναι αναρτημένες στην υποκατηγορία «Θέματα».

Αναζήτηση ανά τύπο αντικειμένου

Μπορούμε, ακόμη, να πλοηγηθούμε στα μαθησιακά αντικείμενα που έχουν αναρτηθεί στο Φωτόδεντρο με κριτήριο την εκπαιδευτική χρήση των αντικειμένων. Οι μετασελίδες που αφορούν στα αρχαία ελληνικά θα εμφανιστούν, αν επιλέξουμε το σύμβολο του μεγεθυντικού φακού με τη λεζάντα «Διερευνήσεις & Ανοιχτές δραστηριότητες». Πρέπει να επισημανθεί πως η επιλογή ενός τύπου αντικειμένου επιστρέφει ως αποτελέσματα όλα τα μαθησιακά αντικείμενα που έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοιου τύπου, από όλες τις συλλογές και για όλα τα σχολικά μαθήματα. Στο περιβάλλον αυτό δεν είναι δυνατή η χρήση λέξεων-κλειδιών για τον περιορισμό των αποτελεσμάτων.

γλώσσαν νιώμην

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNIL)

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αναζήτηση με φίλτρα

Από την αρχική σελίδα του ψηφιακού σχολείου επιλέγουμε «Φωτόδεντρο-Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων και στη συνέχεια επιλέγουμε την αναζήτηση «Με Φίλτρα». Όσα περισσότερα φίλτρα συνδυάζουμε στην αναζήτησή μας τόσο πιο περιορισμένος είναι ο αριθμός των αποτελεσμάτων που επιστρέφονται. Κι εδώ είναι δυνατός ο συνδυασμός των φίλτρων αναζήτησης με την πληκτρολόγηση λέξεων-κλειδιών στο πεδίο αναζήτησης.

Αναζήτηση με ελεύθερο κείμενο στο πεδίο αναζήτησης

Αν, τέλος, αναζητούμε συγκεκριμένο μαθησιακό αντικείμενο, τότε αξιοποιούμε την «αναζήτηση στο Φωτόδεντρο», πληκτρολογώντας τις λέξεις-κλειδιά. Για παράδειγμα, πληκτρολογούμε «επάγγ» στο πεδίο της αναζήτησης και εμφανίζεται η λίστα με τις μετασελίδες που είτε στον τίτλο τους είτε στο περιεχόμενό τους εμπεριέχουν τη λέξη «επάγγελμα». Επιλέγουμε τη λέξη «επαγγέλματα» και πατάμε την «αναζήτηση στο Φωτόδεντρο». Εμφανίζονται όλα τα μαθησιακά αντικείμενα από όλα τα μαθήματα που έχουν αναρτηθεί στο Φωτόδεντρο και που στη σελίδα περιγραφής τους περιλαμβάνουν τη λέξη ή τις λέξεις που πληκτρολογήσαμε.

II. Παραδείγματα ψηφιακού εμπλουτισμού

1. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου

Ενότητα 3^η : Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

Κατά τον εμπλουτισμό της συγκεκριμένης ενότητας του μαθήματος της αρχαίας ελληνικής γλώσσας από πρωτότυπο με πρόσθετους ψηφιακούς πόρους έχουν ληφθεί υπόψη, τόσο η γενική διδακτική μεθοδολογία, όπως αυτή αποτυπώνεται στο [διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο σπουδών](#) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας, όσο και οι ειδικοί στόχοι της κάθε ενότητας, όπως αυτοί αποτυπώνονται στο [βιβλίο του εκπαιδευτικού](#) του κάθε μαθήματος.

➤ Γενική διδακτική μεθοδολογία

- Συνδυαστικό μοντέλο διαδικασίας και περιεχομένων
- Ουσιαστική βαρύτητα δίνεται στη διαθεματικότητα
- Με βάση τις λέξεις που δημιουργούν οι ίδιοι οι μαθητές δημιουργούμε θεματικό λεξιλόγιο. Μια τέτοια θεματική ενότητα είναι και η «εργασία»
- Χρήση πολλαπλών διδακτικών μέσων και υλικών:
  - υλικά από το ψηφιακό σχολείο
  - έγκυρες πηγές από το διαδίκτυο
  - αποσπάσματα σχολικών εγχειριδίων

γλώσσαν νιμίην

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNL)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

➤ Ειδικοί διδακτικοί στόχοι της 3^{ης} ενότητας

- Να γνωρίσουν τις βασικές ασχολίες και επαγγέλματα των Αθηναίων κατά την αρχαιότητα
- Να αντιληφθούν τη σημασία των επαγγελμάτων αυτών για την οικονομία της πόλης των Αθηνών
- Να συγκρίνουν τα επαγγέλματα που περιγράφονται στο κείμενο με εκείνα των γονέων τους ή της περιοχής τους
[[Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού, ΟΕΔΒ, Αθήνα](#)].

Συγκεκριμένα για τα βιβλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, που διδάσκονται στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου, θεωρήθηκε καλό να ενισχυθούν τα σύντομα εισαγωγικά σημειώματα που προτάσσονται των διδακτικών ενοτήτων. Έτσι, έχουν προταθεί είτε «εσωτερικοί» είτε «εξωτερικοί σύνδεσμοι», ώστε οι μαθητές/τριες να μπορέσουν να αντλήσουν πρόσθετο πληροφοριακό υλικό για την καλύτερη κατανόηση του αποσπάσματος του διασκευασμένου ή μη αρχαίου ελληνικού κειμένου που ακολουθεί. Έτσι, στη συγκεκριμένη ενότητα προτείνεται να αξιοποιηθεί κατά τη διδασκαλία του διασκευασμένου αποσπάσματος από τα Απομνημονεύματα του Ξενοφώντα η γνώση που έχουν ή θα αποκτήσουν οι μαθητές από το πέμπτο κεφάλαιο της Αρχαίας Ιστορίας που διδάσκονται σ' αυτή την τάξη και αφορά στα επαγγέλματα που ασκούσαν οι Αθηναίοι κατά την κλασική εποχή.

Ενότητα 3

Στο αρχαίο χαλκοουργείο που απεικονίζεται σε αυτό το αγγείο ανακρίνεται οριζοτά ο φούρνος τήξεως μετάλλου και δεξιά ένας τεχνίτης που συναρμολογεί τα μέλη ενός χάλκινου αγάλματος (480 π.Χ., Αρχαιολογικό Μουσείο Βερολίνου)

Παράσταση εμπορικής συναλλαγής. Δύο νέοι ζυγίζουν σε μεγάλο ζυγό εμπορεύματα χρησιμοποιώντας όχι σταθμό αλλά κοβαρή εμπορεύματα (6ος αι. π.Χ., Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης).

Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

A. Κείμενο Μια εξέγερση πόλη όπως η Αθήνα του 5ου αι. π.Χ., ήταν εύκολο να παρασιτάξει αιχμηρές ανάγκες για προϊόντα και υπηρεσίες. Τις ανάγκες αυτές κάλυπταν πακίλλες κατηγορίες επαγγελματιών, από τους οποίους άλλοι ήταν ελεύθεροι πολίτες και άλλοι μέτακτοι ή και δούλοι.

γλώσσας νιμάν

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNL)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

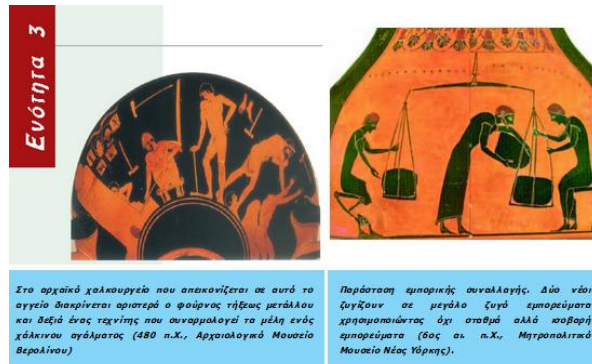

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ακολουθώντας τη δομή του βιβλίου, στο τέλος ορισμένων ερμηνευτικών σχολίων και ορισμένων ερωτήσεων, κρίθηκε σκόπιμο να προστεθούν κάποιες «μετασελίδες» στις οποίες προτείνεται πληροφοριακό και πολυμεσικό υλικό που θα βοηθήσει τους μαθητές/τριες να εμπλουτίσουν και να οργανώσουν καλύτερα τη γνώση τους για τον αρχαίο ελληνικό κόσμο. Με τον τρόπο αυτό το προτεινόμενο υλικό στις σχετικές «μετασελίδες» στοχεύει να εξυπηρετήσει τον αρχαιογνωστικό σκοπό του μαθήματος και πιο αναλυτικά να καλλιεργήσει το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό με τη μελέτη ποικίλων σε θεματολογία κειμένων του αρχαίου ελληνικού κόσμου (εθνικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά, φιλοσοφικά, ποιητικά κ.ά.). Επιπλέον, το υλικό των συγκεκριμένων «μετασελίδων» μπορεί να αποτελέσει αφόρμηση συζήτησης για τους παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης των αρχαίων και σύγχρονων πόλεων και κρατών (βλ. πρώτη «μετασελίδα» με τίτλο «Η οικονομία στην αρχαία Σπάρτη και Αθήνα») καθώς και αφόρμηση διαθεματικής προσέγγισης του θέματος «αρχαία και νέα επαγγέλματα» (βλ. δεύτερη «μετασελίδα» με τίτλο «Επαγγέλματα της αρχαιότητας και σύγχρονα επαγγέλματα»).

Στο αρχαίο χαλκουργείο που απεικονίζεται σε αυτό το αγγείο διακρίνεται ο φούρνος τήξεως μετάλλου και δεξιά ένας τεχνίτης που συναρμολογεί τα μέλη ενός χάλκινου αγάλματος (480 π.Χ., Αρχαιολογικό Μουσείο Βερολίνου).

Παράσταση εμπορικής συναλλαγής. Δύο νέοι ζυγίζουν σε μεγάλο ζυγό εμπορεύματα χρησιμοποιώντας όχι σταθρό αλλά ισοβαρή εμπορεύματα (6ος α. π.Χ., Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης).

Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

Ερμηνευτικά σχόλια

πολλά ἐν τῷ βίῳ ἐπιτηδεύουσι: Μόλις ένας νεαρός Αθηναίος ολοκλήρωσε τη βασική εκπαίδευση που περιγράψαμε στην προηγούμενη Ενότητα, μπορούσε να ακολουθήσει –ιδιαίτερα από τον 5ο αι. π.Χ.– ανώτερες σπουδές κοντά στους φιλοσόφους και τους σοφιστές. Αυτό βέβαια ίσχυε, κυρίως, για τα αγόρια των εύπορων οικογενειών. Τα υπόλοιπα στρέφονταν στον βιοπορισμό ακολουθώντας, συνήθως, τα επαγγέλματα των γονέων τους.

ναύκληρος: Χάρη στη γεωγραφική θέση της πόλης τους και λόγω της αδυναμίας της αττικής γης να συντηρήσει αποκλειστικά με τη γεωργία τους κατοίκους της, οι Αθηναίοι στράφηκαν γρήγορα στο εμπόριο, κυρίως στο θαλάσσιο. Πλοιοκτήτες και κυβερνήτες των εμπορικών πλοίων ήταν οι **ναύκληροι** με εισαγωγές και εξαγωγές ασχολούνταν οι **ἐμποροι**, ενώ με το λιανικό εμπόριο οι **κῆπηλοι**. Υπηρεσίες αλλαγής ξένων νομισμάτων στο τοπικό νόμισμα παρείχαν οι **ἀργυραμοιβοί**.

Ερωτήσεις

1. Να αναφέρετε στηρίζόμενοι στο κείμενο επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων.
2. Σε ποια επαγγελματική δραστηριότητα διακρίθηκαν οι Αθηναίοι εξαιτίας της αδυναμίας της γης τους να τους συντηρήσει; Ποια επαγγέλματα που αναφέρονται στο κείμενο σχετίζονται με αυτή τη δραστηριότητα.

γλώσσαν νιμίμν

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNL)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ανάπτυξη στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κατά τη διδασκαλία της Γραμματικής που διδάσκεται στη συγκεκριμένη ενότητα προτείνεται η αξιοποίηση του αντίστοιχου κεφαλαίου του ψηφιοποιημένου βιβλίου αναφοράς, που είναι η Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Γυμνασίου – Λυκείου.

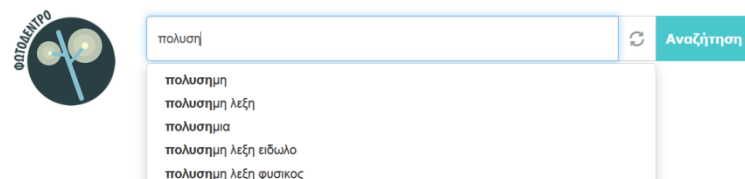
Γ. Γραμματική

1. Τόνοι και πνεύματα

Η Αρχαία Ελληνική αρχικά γραφόταν χωρίς τόνους και πνεύματα, καθώς οι φυσικοί ομιλητές της δε χρειάζονταν ιδιαίτερα σημεία για να προφέρουν σωστά τις λέξεις, γιατί ακούγονταν μόνο στην προφορά. Μετά όμως από την επέκταση του Ελληνισμού με τις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου η ελληνική γλώσσα υπέστη μεταβολές εξαιτίας της επαφής της με άλλες γλώσσες. Γι' αυτό παρουσιάστηκε η ανάγκη να αναπτυχθούν τρόποι και κανόνες που θα βοηθούσαν στη σωστή εκμάθηση της Ελληνικής από τους ξένους. Μεταξύ αυτών ήταν και η επινόηση των τόνων και των πνευμάτων.

Για τη διδασκαλία του λεξιλογίου της ενότητας και των αντίστοιχων λεξιλογικών ασκήσεων προτείνεται η αξιοποίηση των δυνατοτήτων αναζήτησης του ψηφιοποιημένου Λεξικού Τριανταφυλλίδη ή του πρώτου τόμου του Ελληνοαγγλικού λεξικού Γεωργακά. Τα ηλεκτρονικά αυτά λεξικά φιλοξενούνται στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Η αξιοποίηση των παραπάνω ηλεκτρονικών λεξικών θα συμβάλλει στην επίτευξη του γενικού διδακτικού στόχου του μαθήματος που είναι η αρχαιογλωσσία, η γνώση, δηλαδή, των βασικών στοιχείων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο γλωσσικό, σημασιολογικό και λεξιλογικό επίπεδο. Πρέπει να συμπληρώσουμε πως για τη διδασκαλία του λεξιλογίου στα μαθήματα των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο που διδάσκονται στο Λύκειο προτείνεται και η αξιοποίηση τόσο του Βασικού Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής που φιλοξενείται και αυτό στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα όσο και της Επιτομής του Μεγάλου Λεξικού της ΑΕ Γλώσσας των H.G.Liddell & R. Scott που αποτελεί μία από τις Ψηφίδες του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

Κάποια άλλα παραδείγματα αξιοποίησης ηλεκτρονικών λεξικών της Κοινής Νεοελληνικής καθώς και των ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων του ψηφιακού περιβάλλοντος της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα αποτελούν η δραστηριότητα που προτείνεται στη «μετασελίδα» με τίτλο «Η πολυσημία της λέξης φυσικός» καθώς και η δραστηριότητα που υπάρχει στη «μετασελίδα» με τίτλο «Η πολύσημη λέξη είδωλο». τις οποίες μπορεί ο/η μαθητής και εκπαιδευτικός να αναζητήσει κατευθείαν στο Φωτόδεντρο, πληκτρολογώντας στο πλαίσιο αναζήτησης τον τύπο «πολυση».

2. Αρχαία Ελληνικά (ΜΤΦΡ.) Ομηρικά έπη Οδύσσεια Α Γυμνασίου

8η ενότητα : ε 165-310

Προκειμένου να επιτευχθούν οι διδακτικοί στόχοι της όγδοης ενότητας από το σχολικό βιβλίο «Ομηρικά Έπη, Οδύσσεια: ε στ. 252-299», που είναι να διακρίνουν οι μαθητές/τριες τις φάσεις κατασκευής της σχεδίας με βάση τη διαδοχική συμβολή της Καλυψώς και να αξιολογήσουν τις ναυπηγικές και ναυτικές γνώσεις του Οδυσσέα, έτσι όπως αυτοί καταγράφονται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#), προτείνεται η αξιοποίηση του εκπαιδευτικού λογισμικού για τα ομηρικά έπη και συγκεκριμένα το κείμενο με τίτλο «[Πώς κατασκευάστηκε η Αργώ](#)»] (παράλληλο κείμενο).

8η ΕΝΟΤΗΤΑ: ε 165-310/<149-281>

Α'. ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Η ζωή του Οδυσσέα στην Ωγυγία
- Διάλογος Καλυψώς-Οδυσσέα
- Κατασκευή σχεδίας και απόπλους του ήρωα

1. Ο Οδυσσέας στην ακτή της Ωγυγίας. Λεπτομέρεια από τον πίνακα Οδυσσέας και Καλυψώ του Ελβετού ζωγράφου Άρνολντ Μπέκλιν, 1867-1901. (Βασιλεία, Μουσείο Τέχνης)

Γ'. ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Η Καλυψώ ανακίνησε ως δική της απόφαση τον νόστο του Οδυσσέα, χωρίς καμιά αναφορά στον Ερμή, στον Δία ή στη μοίρα. Τι εξυπηρετεί ο χειρισμός αυτός τόσο για την Καλυψώ όσο και για τον Οδυσσέα;
2. Ο Οδυσσέας χαρακτηρίζεται πονηρός από την Καλυψώ (στ. 201) και πολύγνυμος από τον ποιητή (στ. 236). Πώς μπορούν να απολογηθούν οι χαρακτηρισμοί αυτοί του ήρωα;
3. Ο Οδυσσέας κατασκεύασε μόνος του σε τέσσερις μέρες τη σχεδία του νόστου. Τι υποδηλώνει η ταχύτητα της κατασκευής; Και γιατί ενδιέφερε η λεπτομερειακή περιγραφή της;

Επιπλέον, προκειμένου να ενημερωθούν οι μαθητές/τριες για τα εργαλεία της μυκηναϊκής εποχής, με τα οποία κατασκευάζονταν τα σκαριά των πλοίων και να τα συγκρίνουν, ενδεχομένως με τα σύγχρονα εργαλεία και μηχανήματα, προτείνεται οι μαθητές/τριες να επισκεφτούν τις Ψηφιακές Συλλογές του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού.

Προετοιμασία και κατασκευή της σχεδίας

5. Εργαλεία μυκηναϊκής εποχής, με τα οποία κατασκευάζονταν τα σκαριά των πλοίων.

Επίσης στην ίδια ενότητα, προτείνεται οι μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν από το ψηφιακό αρχείο της ΕΡΤ το επεισόδιο με τίτλο «Στα ύδατα της Στυγός», για να ξεναγηθούν στις πηγές της Στυγός, του ποταμού του κάτω κόσμου που πηγάζει από τον Χελμό της Αχαΐας και να κατανοήσουν έτσι καλύτερα τις αντιλήψεις των αρχαίων Ελλήνων που σχετίζονται με τον Κάτω Κόσμο.

1	(στ. 169)	οδύρονταν : θρηνούσε σπαραχτικά.
2	(στ. 178)	θα σε κατευδύσω : θα σε ξεπροβοδίσω, θα σε βοηθήσω να φύγεις.
3	(στ. 180)	σχεδία : ελαφρό αυτοσχέδιο πλοίοριο, πρόχειρα κατασκευασμένο.
4	(στ. 204)	στο κατακόρυφο νερό της Στύγας : Η Στύγα θεωρούνταν ποταμός του Άδη (σήμερα ονομάζεται Μαυρονέρι): το νερό της πηγάζει από τον Χελμό της Αχαΐας, διασχίζει άγρια βουνά και σε κάποιο σημείο χύνεται σαν καταρράκτης («κατακόρυφα») σε χαράδρα, δίνοντας έτσι την εντύπωση ότι περνάει στον Κάτω Κόσμο (βλ. την εκ. 3). Στο νερό της Στύγας οι θεοί έδιναν τον πιο μεγάλο όρκο και όποιος τον παρέβανε τιμωρούνταν από τον Δία με εφόρια από τον Όλυμπο.

Γενικά, για τη μυθολογία του νερού και ειδικότερα για τον [Ωκεανό](#) οι μαθητές/τριες μπορούν σε ομαδικές εργασίες να αξιοποιήσουν το πλούσιο πληροφοριακό και εικονογραφικό υλικό που διατίθεται στο ψηφιακό μυθολογικό λεξικό «[Αριάδνη](#)», το οποίο φιλοξενείται στο ηλεκτρονικό περιβάλλον «Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα» του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

17	(στ. 300-3)	κοιτούσε συνεχώς την Πούλια, τον Βουκόλο [...], την Άρκτο που τη λεν κι Αμάξη· δεν φεύγει [...] παραμονεύει τον Ωρίωνα : Συνδυασμός αστερισμών που κοπάζοντάς τους οι ναυτικοί τη νύχτα δεν έχαναν τον προσανατολισμό τους. Η Πούλια (Πλειάδες=περιστέρια) αποτελείται από εφτά αστέρια και είναι ορατή στον ουρανό από τον Μάιο μέχρι τον Νοέμβριο, τον καιρό δηλαδή που οι ναυτικοί έκαναν τότε τα ταξίδια τους. Η Άρκτος είναι ο γνωστός αστερισμός της Μεγάλης Άρκτου που, λόγω του σχήματός της, λεγόταν και Άμαξα. Ο Βουκόλος είναι ο αστερισμός του Βούτη ή Αρκτούρου, που βρίσκεται στην προέκταση της ουράς της Άρκτου και θεωρούνταν φύλακας της (ή οδηγός της, αν θεωρηθεί άμαξα). Η Άρκτος δεν δίνει, γιατί, κατά τον μύθο, έχει συνεχώς τον νου της στον Ωρίωνα, που ήταν κυνηγός πριν γίνει αστερισμός.
18	(στ. 303)	μόνη αυτή δεν λέει να πέσει στα λουτρά του Ωκεανού : Ωκεανό θεωρούσαν τον πιο μεγάλο ποταμό που περιέβαλλε τη γη, την οποία φαντάζονταν σαν δίσκο επίπεδο (βλ. στη 16η Ενότητα τον χάρτη της γης, όπως τον αντιλαμβάνονταν οι ομηρικοί άνθρωποι): από τον Ωκεανό λοιπόν πίστευαν ότι ανέτελλαν τα ουράνια σώματα και ότι σ' αυτόν πάλι έδυαν· και επειδή η Άρκτος βρίσκεται πολύ κοντά στον Βόρειο Πόλο του ουρανού και την έβλεπαν να στρέφεται γύρω του, αλλά ποτέ να μη χάνεται, έπλασαν δύο μύθους: ότι παραμονεύει συνεχώς τον Ωρίωνα και ότι στερείται τα λουτρά του Ωκεανού.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ (EFNIL)
ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ (ALTE)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^Η

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ενότητα 3

Στο αρχαϊκό χαλκουργείο που απεικονίζεται σε αυτό το αγγείο διακρίνεται αριστερά ο φούρνος τήξεως μετάλλου και δεξιά ένας τεχνίτης που συναρμολογεί τα μέλη ενός χάλκινου αγάλματος (480 π.Χ., Αρχαιολογικό Μουσείο Βερολίνου)

Παράσταση εμπορικής συναλλαγής. Δύο νέοι ζυγίζουν σε μεγάλο ζυγό εμπορεύματα χρησιμοποιώντας όχι σταθμά αλλά ισοβαρή εμπορεύματα (δός αι. π.Χ., Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης).

Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- Συνδυαστικό μοντέλο διαδικασίας και περιεχομένων
- Ουσιαστική βαρύτητα δίνεται στη διαθεματικότητα
- Με βάση τις λέξεις που δημιουργούν οι ίδιοι οι μαθητές δημιουργούμε θεματικό λεξιλόγιο. Μια τέτοια θεματική ενότητα είναι και η **εργασία**
- Χρήση πολλαπλών διδακτικών μέσων και υλικών:
  - υλικά από το ψηφιακό σχολείο
  - έγκυρες πηγές από το διαδίκτυο
  - αποσπάσματα σχολικών εγχειριδίων

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^Η

Διδακτικοί στόχοι

- Να γνωρίσουν τις βασικές ασχολίες και επαγγέλματα των Αθηναίων και Σπαρτιατών κατά την αρχαιότητα
- Να αντιληφθούν τη σημασία των επαγγελμάτων αυτών για την οικονομία της κάθε πόλης-κράτους
- Να συγκρίνουν τα επαγγέλματα που περιγράφονται στο κείμενο με εκείνα των γονιών τους ή της περιοχής τους

[[Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού, ΟΕΔΒ, Αθήνα](#)]

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΓΛΩΣΣΙΑ

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- Να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο γλωσσικό, σημασιολογικό – λεξιλογικό επίπεδο.
- Να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στη γραμματική και τη σύνταξη και να μπορούν να διακρίνουν, συγκριτικά, τις διαφορές τους με τη νέα ελληνική, έτσι ώστε να γίνεται κατανοητή η ιστορική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας

Ψηφιακά εργαλεία:

- ❖ Αναζήτηση λημμάτων στην Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας των H.G.Liddell & R. Scott
- ❖ Αναζήτηση λημμάτων στο ηλεκτρονικό λεξικό της Κοινής Ελληνικής του ιδρύματος Τριανταφυλλίδη

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- Να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό με τη μελέτη ποικίλων σε θεματολογία κειμένων του αρχαίου ελληνικού κόσμου (εθνικά, πολιτικά, κοινωνικά, θρησκευτικά, φιλοσοφικά, ποιητικά κ.ά.)

ΜΕΤΑΣΣΕΛΙΔΕΣ

❖ ΤΙΤΛΟΣ: Η οικονομία στην αρχαία Αθήνα και την αρχαία Σπάρτη

Ιστοσελίδα στην οποία προτείνονται διαδιδυμακές διευθύνσεις και ενότητες ψηφιακών σχολικών βιβλίων με πληροφοριακό υλικό για την οικονομική δραστηριότητα των αρχαίων Αθηναίων και Σπαρτιατών.

❖ ΤΙΤΛΟΣ: Επαγγέλματα της αρχαιότητας και σύγχρονα επαγγέλματα

Ιστοσελίδα με πληροφοριακό και οπτικό υλικό για τα σύγχρονα και παλιότερα επαγγέλματα. Η συγκριτική θεώρηση των επαγγελμάτων που χάθηκαν ή αντικαταστάθηκαν από άλλα θα βοηθήσει τους μαθητές και μαθήτριες να κατανοήσουν και να αιτιολογήσουν τις ιστορικές αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στον επαγγελματικό χώρο.

ΜΕΤΑΣΕΛΙΔΑ ΩΣ ΑΦΟΡΜΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- Συζήτηση για παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης των αρχαίων και σύγχρονων πόλεων και κρατών
- Διεπιστημονική προσέγγιση του θέματος «αρχαία και νέα επαγγέλματα»
- Δημιουργία πίνακα που θα αναρτηθεί στην τάξη: αντιστοίχιση επαγγελμάτων της αρχαιότητας με σύγχρονα επαγγέλματα (ή επαγγέλματα που χάνονται)
(βλ. προτεινόμενη διαθεματική-δημιουργική δραστηριότητα στο βιβλίο Καθηγητή)
- Έκθεση φωτογραφίας με θέμα: αναπαραστάσεις αρχαίων και νέων επαγγελμάτων στην τέχνη
- Καταγραφή και ανάλυση επωνύμων που δηλώνουν γενικά επαγγέλματα ή ειδικότερα επαγγέλματα τα οποία χάνονται

2^ο ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΜΤΦΡ.) ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ ΟΔΥΣΣΕΙΑ (Α ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ)

Θέμα: Ναυπηγική τέχνη

Γ'. ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Η σχεδία του Οδυσσέα

[Ομηρικά Έπη, Οδύσσεια ε στ. 252-299]

- Προτείνεται αξιοποίηση του εκπαιδευτικού λογισμικού για τα ομηρικά έπη και συγκεκριμένα το κείμενο με τίτλο «Πώς κατασκευάστηκε η Αργώ] (παράλληλο κείμενο)

Άξονες σύγκρισης: υλικά κατασκευή/ εργαλεία/ χρόνος και σκοπός κατασκευής

- Προετοιμασία και κατασκευή της σχεδίας- Εργαλεία μυκηναϊκής εποχής, με τα οποία κατασκευάζονταν τα σκαριά των πλοίων.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

- 1. Να γνωρίσουν οι μαθητές, άμεσα τώρα, πώς ζούσε ο Οδυσσέας στην Ωγυγία και να αξιολογήσουν τις αντιδράσεις του στην απόφαση της Καλυψώς «να τον κατευοδώσει», στην πρότασή της να του χαρίσει αθανασία, στην κατασκευή της σχεδίας και στην αναχώρηση από το νησί.
- 2. Να διακρίνουν τις φάσεις κατασκευής της σχεδίας με βάση τη διαδοχική συμβολή της Καλυψώς και να αξιολογήσουν τις ναυπηγιές και ναυτικές γνώσεις του Οδυσσέα.

[Αρχαία Ελληνικά (μτφρ) Ομηρικά έπη Οδύσσεια, Βιβλίο Εκπαιδευτικού]

ΜΕΤΑΣΕΛΙΔΑ ΩΣ ΑΦΟΡΜΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων για κατασκευή μικρογραφίας της σχεδίας του Οδυσσέα ή σχεδιασμός της με βάση την περιγραφή των στίχων 268-286 (βλ. Θέματα για συζήτηση)

Προτείνεται η παρακολούθηση του βίντεο από ψηφιακό αρχείο ΕΡΤ με θέμα «ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ, Η ΝΑΥΠΗΓΙΚΗ» στην παρακάτω ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.hpert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=33655&autostart=0>

- συλλογή πληροφοριών από διάφορα ψηφιακά βιβλία για το θέμα ναυπηγικής τέχνης και της σημασίας της για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδα

γλῶσσαν νωμᾶν

Σας ευχαριστούμε

www.greeklanguage.gr

ΚΑΡΑΜΑΟΥΝΑ 1 - ΠΛ. ΣΚΡΑ - 551 32

ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ. 2313 331 500 - FAX. 2313 331 502

e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ